

Izdati: 16.06.2022				
Org. jed.	Klas. znak	Redni broj	Prilog	Vrijednost
02	607/22	-73	974P	

IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI

ORGANIZACIONA JEDINICA

FAKULTET LIKOVNIH UMJETNOSTI, UNIVERZITET CRNE GORE

Agencija za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja Crne Gore dana 12.04.2022. godine je donijela Odluku o obrazovanju komisije za reakreditaciju Univerziteta Crne Gore (br. 02-607/22-46/58U od 12.04.2022. godine, br. 02-607/22-52/61UP od 21.04.2022. godine, br. 02-607/22-55/65UP od 04.05.2022. godine i br. 02-607/22-60/70UP od 11.05.2022. godine, Prilog 1).

Komisija je imala zadatak da razmotri zahtjev za reakreditaciju organizacione jedinice Fakultet likovnih umjetnosti, Univerziteta Crne Gore sa izvještajem o samoevaluaciji i ostalom relevantnom dokumentacijom, te da na osnovu neposredne provjere činjeničnog stanja, dostavi Agenciji izvještaj o reakreditaciji organizacione jedinice Fakultet likovnih umjetnosti, Univerziteta Crne Gore, njegove usklađenosti sa akademskim i profesionalnim potrebama i usvojenim standardima i kriterijumima.

Komisija je detaljno proučila zahtjev za reakreditaciju sa izvještajem o samoevaluaciji organizacione jedinice Fakultet likovnih umjetnosti, Univerziteta Crne Gore, dopunu dokumentacije kao i drugu priloženu dokumentaciju. U cilju neposredne provjere činjeničnog stanja, Komisija je obavila posjetu organizacionoj jedinici Fakultet likovnih umjetnosti, Univerziteta Crne Gore, dana 01.06.2022.godine (Prilog 2) tokom koje su obavljani razgovori sa rukovodstvom organizacione jedinice, dekanom i prodekanima za nastavu, članovima Komisije za samoevaluaciju, članovima Komisije za pripremu dokumentacije za reakreditaciju, zatim sa administrativnim osobljem, studentima i predstavnicima privrede. Tokom posjete su razjašnjene nedoumice u vezi ocjene ispunjenosti određenih standarda. Na osnovu predate i tražene dopunjene dokumentacije, a poštujući Zakon o visokom obrazovanju Crne Gore, Pravila o postupku reakreditacije i Standarde i smjernice za reakreditaciju propisane od strane Agencije za kontrolu i obezbjeđenje kvaliteta visokog obrazovanja, kao i ostale propise koji regulišu oblast visokog obrazovanja, Komisija je stekla uvid u sve elemente koji su bili neophodni za donošenje reakreditacionog stava o ispunjenosti standarda.

U skladu sa prethodno navedenim, Komisija, u postupku reakreditacije Univerziteta Crne Gore (sa organizacionim jedinicama) podnosi sljedeći izvještaj o reakreditaciji za organizacionu jedinicu Fakultet likovnih umjetnosti, Univerziteta Crne Gore.

OPŠTI PODACI

Naziv ustanove:	Univerzitet Crne Gore
Naziv organizacione jedinice:	Fakultet likovnih umjetnosti (FLU)

Studijski programi:	Osnovni akademski studijski program Grafički dizajn (180 ECTS) Osnovni akademski studijski program Slikarstvo (180 ECTS) Osnovni akademski studijski program Vajarstvo (180 ECTS) Osnovni akademski studijski program Konzervacija i restauracija (180 ECTS) Master akademski studijski program Grafički dizajn (120 ECTS) Master akademski studijski program Slikarstvo (120 ECTS) Master akademski studijski program Vajarstvo (120 ECTS) Master akademski studijski program Konzervacija i restauracija (120 ECTS)
Naučna oblast:	Umjetnost

Obrazac za

IZVJEŠTAJ O REAKREDITACIJI

sa uputstvom

Komisija u ocjeni ispunjenosti standarda i njihovih kriterijuma za eksternu evaluaciju ustanove koristi sljedeće kriterijume za ocjenjivanje:

- Eliminacioni kriterijum u slučaju kada neispunjavanje standarda ili njegovih elemenata uslovljava negativan reakreditacioni stav - odbijanje zahtjeva za reakreditaciju;
- Potreban kriterijum u slučaju kada standard ili njegovi kriterijumi nijesu ispunjeni, ali se proces reakreditacije i realizacija studijskih programa mogu nastaviti ako kriterijum može biti ispunjen u periodu koji je određen preporukom komisije.

U komentarima, eksperti u komisiji daju svoje jedinstveno mišljenje o:

- ispunjenosti ili djelimičnoj ispunjenosti standarda i njegovih elemenata,
- mjeri usklađenosti organizacije rada ustanove i planirane realizacije studijskih programa sa važećim standardima, nacionalnim dokumentima i dokumentima Evropskog prostora visokog obrazovanja,
- potrebi za dodatnim objašnjenjima,
- preporuci za ispunjavanje standarda i kriterijuma,
- korekcijama koje je potrebno pripremiti i korekcijama koje je potrebno izvršiti,
- rokovima za korekcije,
- prednostima i nedostacima ispunjenosti određenih standarda, odnosno kriterijuma,
- svim ostalim pitanjima koja se tiču ocjene ispunjenosti standarda, odnosno kriterijuma.

Početna faza ispunjenosti standarda ili pojedinačnog kriterijuma podrazumijeva da je plan za njegovo ispunjavanje odobren od organa upravljanja ustanovom ili organizacionom jedinicom, ili da je započeta implementacija standarda, odnosno kriterijuma.

STANDARD 1. POLITIKA OBEZBJEĐENJA KVALITETA

Ustanove treba da imaju politiku obezbjeđenja kvaliteta koja je javna i koja predstavlja dio njihovog strateškog upravljanja. Unutrašnji akteri treba da izgrađuju i implementiraju ovu politiku kroz odgovarajuće strukture i procese, uz uključivanje spoljnih aktera.

Smjernice:

Politike i procesi su glavni nosioci koherentnog sistema za obezbjeđenje kvaliteta ustanove koji obrazuje ciklus za stalno poboljšanje i doprinosi odgovornosti ustanove. Takav sistem pruža podršku razvoju kulture kvaliteta u kojoj svi unutrašnji akteri preuzimaju odgovornost za kvalitet i uključeni su u obezbjeđenje kvaliteta na svim nivoima ustanove. Kako bi se to i omogućilo, politika ima formalan status i javno je dostupna.

Politike obezbjeđenja kvaliteta su najdjelotvornije kad odražavaju odnos između istraživačkog rada, učenja i nastave, te uzimaju u obzir nacionalni kontekst u kojem ustanova djeluje, institucionalni kontekst, kao i njen strateški pristup. Takvom politikom pruža se podrška:

- organizaciji sistema za obezbjeđenje kvaliteta;
- odsjecima, školama, fakultetima i drugim organizacionim jedinicima, kao i upravi ustanove, zaposlenim pojedincima i studentima, da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta;
- akademskom integritetu i slobodama, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara;
- zaštiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih;
- uključivanju spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.

Politika se provodi kroz niz procesa za unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta koji omogućavaju učešće cjelokupne ustanove. Odluku o tome na koji način će se politika sprovoditi, pratiti i revidirati donosi ustanova.

Politikom obezbjeđenja kvaliteta takođe su obuhvaćeni i svi kriterijumi aktivnosti ustanove, koji su podugovoreni ili koje realizuju druge strane.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Politika obezbjeđenja kvaliteta formalno usvojena i javno dostupna (datum usvajanja, internet stranica sa javno dostupnim dokumentom).	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>Fakultet likovnih umjetnosti organizaciona je jedinica Univerziteta Crne Gore i kao takva hijerarhijski se naslanja i nadovezuje na formalno-pravni i organizacijski sustav Univerziteta koji ima usvojene i javno dostupne sve formalne dokumente koji propisuju sve vezano uz organizaciju sistema za obezbjeđenje kvalitete Pravilnik o organizaciji i radu sistema za osiguranje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu Crne Gore (Bilten broj 343, 30. april 2015. godine). Pravilnik je dostupan na linku: https://www.ucg.ac.me/skladiste/blog_1015/objava_38310/fajlovi/PRAVILNIK.pdf</p> <p>Univerzitet Crne Gore je usvojio i Standarde i indikatore za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta/samoevaluaciju, koje je izradio Odbor za upravljanje sistemom kvaliteta (usvojen na sjednici 13.12.2019.g.). Dokument je razmatran i na sjednicama Senata 24.12.2019. godine, potom i Upravnog odbora. Standardi i indikatori kvaliteta su dostupni u prilogu Izvještaja, kao i putem linka:</p>		

<https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1015/objava/60058-standardi-i-indikatori-za-obezbjedenje-i-unapredenje-kvaliteta-samoevaluacija>

Pored navedenog, Univerzitet Crne Gore je usvojio i Strategiju razvoja Univerziteta za period 2019-2024. godine, koja, takođe, prepoznaje kao jedan od ciljeva njegovanje kulture kvaliteta. Strategija je usvojena na sjednici 17.07.2019. godine i dostupna je na linku: <https://www.ucg.ac.me/objava/blog/6/objava/55573-strategija-razvoja-univerziteta-crne-gore-2019-2024>

FLU je na osnovu Strategije razvoja Univerziteta za period 2019-2024. izradio i usvojio vlastitu Strategiju razvoja u kojoj se opredjeljuje za njegovanje i razvoj kulture kvaliteta.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Politika podržava organizaciju sistema za obezbjeđenje kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Statutom Univerziteta Crne Gore uređen je mehanizam obezbjeđenja kvaliteta i definisane su nadležnosti na nivou Univerziteta i organizacionih jedinica. Fakultet likovnih umjetnosti kao organizaciona jedinica Univerziteta ima Komisiju za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta i podržava organizaciju sistema za obezbjeđenja kvaliteta.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Politika podržava organizacione jedinice kao i pojedinačno zaposlene, a studenti se podstiču da preuzmu svoje odgovornosti u pogledu obezbjeđenja kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Statutom Univerziteta Crne Gore predviđeno je da organizacione jedinice vrše redovno preispitivanje i reviziju svojih studijskih programa, o čemu sačinjavaju odgovarajuće godišnje izvještaje. Postupak samovrednovanja, kontinuiranog praćenja, osiguranja i unapređenja kvaliteta sprovode Centar za unapređenje kvaliteta, na nivou Univerziteta i Komisije za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta, na nivou organizacionih jedinica.

Nadležnosti Komisije su:

1. Da vrše redovno preispitivanje i reviziju studijskih programa koji se realizuju na jedinici, kao i kadrovske strukture jedinice, prateći sprovođenje nastavnih planova i programa i ishoda učenja;
2. Sačinjavanje izvještaja koji sadrže analizu i ocjenu ispunjenosti standarda za samovrednovanje, prednosti i nedostatke u pogledu ispunjenosti tih standarda i predlog mjera za poboljšanje kvaliteta;
3. Svi ostali poslovi vezani za obezbjeđenje i unapređenje sistema kvaliteta organizacione jedinice, na osnovu odluka organa Univerziteta i jedinice.

Uloga studenta u obezbjeđenju sistema kvaliteta je prepoznata na način da su studenti uključeni u stručna tijela Univerziteta i komisije, i na taj način formalno participiraju u svim procesima koji se tiču unapređenja kvaliteta na UCG. Shodno zakonskoj obavezi, svake godine se sprovodi studentsko vrednovanje nastave. Izvještaj o anketiranju se nakon instanci na fakultetskoj jedinici, prosleđuje i Senatu Univerziteta Crne Gore na upoznavanje, uz mišljenje Centra za unapređenje kvaliteta.

No u razgovoru sa studentima kao i s njihovim predstavnicima tako i s onima koji to nisu, uočene su dvije činjenice. S jedne strane uočena je neinformiranost i nezainteresiranost koja se posebno očituje kroz nemogućnost izbora studentskih predstavnika. Uz to je očigledan i otpor prema ispunjavanju anketa za koje

smatraju da su potrebne, ali je njihova tehnička dostupnost anakrona i ograničavajuća. Nasuprot tome stoji velika angažiranost pojedinih studentskih predstavnika s ograničenim rezultatima. Sve to ne smije biti alibi da uprava napravi sve kako bi studente potakla na veće učešće u sustav obezbeđenja kvalitete, pogotovo pri revidiranju i unapređenju stidijskih programa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Politika podržava akademski integritet i slobode, pri čemu se budno pazi na mogućnost pojave akademskih prevara.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Senat Univerzita Crne Gore, na sjednici održanoj 18.09.2019. godine, donio je Etički kodeks Univerziteta Crne Gore kojim se uređuju moralna i profesionalna načela kojih se mora pridržavati akademsko i drugo osoblje i studenti, u cilju očuvanja i unapređenja dostojanstva i ugleda Univerziteta Crne Gore, shodno njegovoj misiji, kao i u postupak za slučaj povrede tih načela. Etički kodeks Univerziteta Crne Gore predstavlja zajednički sistem vrijednosti, dominantni model profesionalnog ponašanja akademskog i drugog osoblja, koji posebno promovise načela naučne čestitosti. Ovim aktom je predviđena odgovornost i način postupanja u slučaju otkrivanja akademskih prevara.

Internim procedurama posebno je uređen mehanizam otkrivanja akademskih prevara na nivou master i doktorskih studija, upotrebom softvera za otkrivanje plagijata od strane Centra za unapređenje kvaliteta, Centra za doktorske studije, a provjeravaju se i publikacije Univerziteta, za što je nadležan Uređivački odbor. Univerzitet je donio i Odluku o korišćenju softvera za utvrđivanje plagijata na Univerzitetu Crne Gore (objavljena u Biltenu broj 428, 18. aprila 2018. godine).

Fakultetskim jedinicama je takođe data preporuka da se u cilju unapređenja akademskog pisanja na Univerzitetu Crne Gore, sprovodi provjera seminarskih, diplomskih i drugih radova putem softvera koji su dostupni za besplatno korišćenje, po inicijativi Centra za unapređenje kvaliteta.

U cilju promovisanja akademskog integriteta na Univerzitetu Crne Gore i uopšteno, u cilju širenja kulture kvaliteta, kreiran je sajt za akademski integritet: <https://www.akademskiintegritet.ucg.ac.me/>

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Politika štiti od netolerantnosti bilo koje vrste ili diskriminacije usmjerene protiv studenata ili zaposlenih.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Statutom Univerziteta Crne Gore predviđeno je da Univerzitet obezbeđuje slobodu organizovanja i udruživanja, kao i zaštitu od diskriminacije po bilo kom osnovu, u skladu sa posebnim zakonom. Univerzitet uređuje osnovna moralna i profesionalna načela akademskog i drugog osoblja Etičkim kodeksom.

Etičkim kodeksom Univerziteta kao neprihvatljive su označene pojave i ponašanja u okviru univerzitetske zajednice, u nastavi i profesionalnom radu kao što su: korupcija, diskriminacija, uznemiravanje, sukob interesa, nelojalnost, neodgovornost itd.

Takođe, Etičkim kodeksom Univerziteta zabranjen je svaki oblik diskriminacije studenata po osnovu rase, boje kože, nacionalne pripadnosti, društvenog i etničkog porijekla, veze sa nekim manjinskim narodom ili nacionalnom zajednicom, jezika, vjere ili uvjerenja, političkog ili drugog mišljenja, pola, rodnog identiteta, seksualne orijentacije, zdravstvenog stanja, invaliditeta, starosne dobi, imovinskog stanja, bračnog i

porodičnog stanja, pripadnosti grupi ili pretpostavci o pripadnosti grupi, političkoj partiji ili drugoj organizaciji, kao i po osnovu drugih ličnih svojstava.

Postupak zaštite i mjere koje se mogu preduzeti u postupku zaštite od diskriminacije uređene su Etičkim kodeksom Univerziteta Crne Gore.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Politika podržava uključivanje spoljnih aktera u obezbjeđenje kvaliteta.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Na poziv komisije razgovoru su odazvao predstavnik Srednje likovne škole "Petar Lubarda" iz Cetinja s kojom Fakultet likovnih umjetnosti ima formaliziranu vrlo dobru suradnju. No ne postoji nijedan dokaz o njihovoj formalnoj uključenosti u uspostavljeni sistem kvalitete. FLU također ima suradnju sa brojnim spoljnim akterima, s nekima i formalnu kao što je Narodni Muzej Crne Gore ili Ministarstvo nadležno za poslove kulture, kao i Uprava za zaštitu kulturnih dobara s kojima ima sporazum o zajedničkom financiranju studijskog programa Konzervacije-restauracije. Sve te oblike saradnje, bilo formalne bilo neformalne potrebno je konkretizirati uključivanjem tih spoljnih aktera u godišnju izradu samoevaluacije i periodičke unutarnje ili vanjske reakreditacijske postupke.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S1, kriterijum c: Fakultet likovnih umjetnosti svoj sustav obezbeđenja kvaliteta, a sukladno propisima, naslanja na sistem kvaliteta UCG-a, ali se preporučuje snažnije uključiti sve formalne i neformalne aktivnosti, poraditi na podizanju svijesti o važnosti sistema kvalitete koji ne smije biti tek formalizirani oblik djelovanja nego sastavni dio akademske svakodnevnice. To se naročito odnosi na studente čija nezainteresiranost ne može biti alibi za njihovo neuključivanje u sve aktivnosti sistema obezbeđenja kvaliteta.
2. S1, kriterijum f: Neformalne i formalne oblike saradnje sa Narodnim muzejem Crne Gore, Ministarstvom nadležnim za poslove kulture i Upravom za zaštitu kulturnih dobara te Srednjom likovnom školom "Petar Lubarda" potrebno je podići na viši nivo i snažnije ih uključiti u procese obezbeđenja kvalitete pogotovu u analizi, kreiranju i unaprjeđenju studijskih programa te proširiti takvu suradnju i na ostale kompatibilne spoljne aktere poput Crnogorske galerije umjetnosti i slične.

STANDARD 2. IZRADA I ODOBRAVANJE PROGRAMA

Ustanove treba da imaju procese za izradu i odobravanje programa. Programi treba da budu izrađeni na takav način da ispunjavaju ciljeve koji se pred njih postavljaju, kao i predviđene ishode učenja. Kvalifikacije do kojih programi vode treba da budu jasno određene i predstavljene, i da se pozivaju na tačan nivo u okviru nacionalnog kvalifikacionog okvira za visoko obrazovanje, a samim tim i na Kvalifikacioni okvir u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Smjernice:

Studijski programi predstavljaju suštinu nastavne misije ustanova visokog obrazovanja. Kroz njih se studentima pružaju akademska znanja i vještine, kao i prenosive vještine koje mogu uticati na njihov lični razvoj i naići na primjenu u njihovim budućim karijerama.

Programi:

- sadrže opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i imaju jasno utvrđene planirane ishode učenja;
- izrađuju se u saradnji sa studentima i ostalim akterima;
- imaju koristi od spoljne ekspertize i referenci;
- odražavaju četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti);
- izrađuju se tako da omogućavaju nesmetano napredovanje studenata kroz studije;
- definišu očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita;
- obuhvataju dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno;
- podliježu procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Studijski program sadrži opšte programske ciljeve usklađene sa institucionalnom strategijom i ima jasno utvrđene planirane ishode učenja.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>Studiski programi sadrže jasne programske ciljeve i ishode učenja. Konkretni i detaljni planovi, ciljevi i smernice su definisani u dokumentu Strategija razvoja Univerziteta Crne Gore 2019-2024. Utvrđeni su i planirani ishodi učenja kao i vizija i misija fakulteta.</p> <p>Osnovni strateški ciljevi su dobro balansirani kroz povezivanje umetničkog i istraživačkog rada i posebno kroz međunarodnu saradnju.</p> <p>Osnovni programski ciljevi i ishodi učenja osnovnih i master studija su jasni i organizovani kroz tri studiska programa sa pripadajućim modulima. Programi su uporedivi i ishodi učenja su u skladu sa evropskom praksom.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Studijski program se izrađuje u saradnji sa studentima i ostalim akterima.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban

<p>Komentar</p> <p>Ustanova pravilno koristi i balansira iskustvo međunarodne saradnje, mobilnost studenata i nastavnog osoblja i na taj način omogućuje aktivno učestvovanje i saradnju sa studentima.</p> <p>Takodje, jasno su definisane aktivnosti i procedura učešća studenata kroz Vijeće fakulteta gde su integrisani predstavnici studenata (20% od ukupnog broja članova Vijeća). Studentima je omogućeno učešće u svim procesima i permanentno su uključeni u razvoje programa i metode ocenjivanja.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Studijski program ima koristi od spoljne ekspertize i referenci.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Ustanova posvećeno razvija saradnju i neguje već ostvarenu međunarodnu aktivnost. Upravo studijski programi, studenti i nastavnici imaju korist i otvorene mogućnosti od spoljne ekspertize i referenci koje Ustanova održava i razvija.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Studijski program odražava četiri svrhe visokog obrazovanja Savjeta Evrope (vidjeti Područje primjene i koncepti).	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Programi su usmereni i usklađeni po Standardima i smjernicama za obezbeđenje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja gde postoji zajednički okvir, priznanje, mobilnost i podrška studentima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Studijski program izrađuje se tako da omogućava nesmetano napredovanje studenata kroz studije.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>Programi imaju jasno definisana pravila studija na osnovnim i master studijama. Definisani su rasporedi, opterećenje, bodovi kao i verifikovanje postignutih rezultata sa drugih programa tokom razmene. Programi i posebno dobri prostorni i tehnički uslovi omogućavaju napredovanje kroz studije.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Studijski program definiše očekivano opterećenje studenata, npr. pomoću ECTS kredita.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p>	Eliminacioni

	Nije ispunjeno	
<p>Komentar</p> <p>Opterećenje studenata kroz obim studijskih programa i pojedinačnih predmeta je pravilno balansiran i utvrđen. Pravilno je određen sadržaj i broj kredita pojedinačnih predmeta koji su u okviru semestra od 30 ECTS ili godine 60 ECTS bodova.</p> <p>Jasno objašnjenje i sadržaj studijskih programa je dostupan u Pravilniku studija.</p> <p>Studenti su ukazali kako se radno opterećenja primjerice na kolegiju 4 ECTS-a i 6 ECTS-a gotovo ne razlikuju</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Studijski program obuhvata dobro strukturirane prilike za praksu gdje je to primjereno.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Program sadrži predmet Stručna praksa koji kroz plan i strukturu predmeta omogućuje studentima definisanu stručnu praksu. Pozitivno je i dodatna stručna praksa omogućena u okviru Erasmus+ programa kroz posebne ugovore o stručnoj praksi.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Studijski program podliježe procesu formalnog odobravanja u okviru ustanove.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>Ustanova realizuje program osnovnih i master studija organizovanih u okviru propisa i procedura koje propisuje Univerzitet Crne Gore, Statut Univerziteta, Statut Fakulteta i Zakon o Visokom obrazovanju. Studijski programi se organizuju, izvode i poštuju formalnu proceduru kroz Senat Univerziteta, Vijeće Fakulteta kao i Centar za studije i kontrolu kvaliteta.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S2, kriterijum f: Opterećenje studenata kroz predmete jeste utvrđeno brojem bodova, ali zbog prirode pojedinačnih predmeta postoji potreba jasnije podele kroz časove predavanja i vežbi kao i realnog radnog opterećenja u odnosu na bodove.

STANDARD 3. UČENJE, NASTAVA I PROVJERA ZNANJA USMJERENI NA STUDENTA

Ustanove treba da osiguraju da se programi izvode na način kojim se studenti podstiču na preuzimanje aktivne uloge u kreiranju procesa učenja, te da provjera znanja studenata odražava takav pristup.

Smjernice:

Učenje i nastava usmjereni na studenta imaju važnu ulogu u stimulanju motivacije studenata, njihove samorefleksije i angažovanosti u procesu učenja. To podrazumijeva pažljivo razmatranje izrade i izvođenja studijskih programa i ocjenu ishoda.

Implementacija procesa učenja i nastave usmjerenih na studenta, uključuje:

- poštovanje i prilagođavanje različitostima studenata i njihovih potreba, omogućavajući fleksibilne putanje učenja;
- razmatranje i korišćenje različitih načina izvođenja nastave, gdje je prikladno;
- fleksibilno korišćenje raznih pedagoških metoda;
- redovno vrednovanje i prilagođavanje načina izvođenja nastave i pedagoških metoda;
- podsticanje osjećaja samostalnosti kod učenika, osiguravajući pri tom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja;
- promovisanje uzajamnog poštovanja u odnosu između studenata i nastavnika;
- odgovarajuće postupke za rješavanje po prigovorima studenata.

Imajući u vidu značaj provjere znanja za napredovanje studenata kroz studije i za njihove buduće karijere, u okviru procesa za obezbjeđenja kvaliteta za provjeru znanja vodi se računa o sljedećem:

- lica koja vrednuju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti;
- kriterijum i metode za provjeru znanja, kao i kriterijum za ocjenjivanje, unaprijed se objavljuju;
- provjera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja;
- gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača;
- pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti;
- provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama;
- postoji formalna procedura za žalbe studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kod učenja i nastave poštuje se i prilagođava različitostima studenata i njihovim potrebama, omogućavajući fleksibilne putanje učenja.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Proces nastave na Fakultetu likovnih umetnosti koncipiran je u skladu sa samom prirodom predmeta i tematike kojom se bavi i usmeren je na prilagođavanje individualnim potrebama studenata. Kako je reč o obrazovnoj instituciji koja je okrenuta ka radu u manjim grupama i razvoju individualnih potencijala</p>		

studentata, nastavni planovi usmereni su upravo na praćenje razvoja i negovanje različitih afiniteta koji studenti iskazuju.

Takođe, nastava je organizovana prema modularnom principu, te studenti na trećoj godini imaju mogućnost odabira između ponuđenih modula na svakom studijskom programu, što im omogućava da slušaju predmete i stiču znanja u skladu sa svojim interesovanjima i potrebama.

U vezi sa time, struktura studijskih programa, kao i nastavni planovi sa jasno definisanim ciljevima i standardima, omogućavaju da se obrazovni ciljevi sprovedu, poštujući i prilagođavajući se potrebama studenata.

Na osnovu dostavljene dokumentacije i razgovora vođenih prilikom posete instituciji, moguće je zaključiti da se različitost i individualnost studenata neguje, poštujući i dodatno razvija putem praktične nastave, vežbi, ali i javnih izložbi u Crnoj Gori i inostranstvu, na kojima studenti publici predstavljaju svoja postignuća.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Kod učenja i nastave razmatraju se i koriste različiti načini izvođenja nastave, gdje je prikladno.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Fakultet likovnih umetnosti organizuje predavanja čiji naglasak je na razvoju individualnih umetničkih afiniteta i samostalne umetničke prakse. Kako je reč o studijama za koje je potrebno da se stiče praktično znanje i van fakulteta, studenti FLU takođe imaju obezbeđen i studijski rad, to jest praktični rad u ateljeu, javne prezentacije i kritike.

Na osnovu dostavljene dokumentacije, uviđa se da postoje različiti vidovi angažmana studenata, dok se nastava sprovodi u više vidova: praktična nastava, predavanja, vežbe, seminari, terenska nastava... Pored toga, studenti imaju samostalne radove koje pripremaju za potrebe predavanja, zatim izradu završnih radova i stručnu praksu, kao i pripreme za provere znanja koje se sprovode putem kolokvijuma i ispita.

U nastavnim planovima se primećuje da su studenti na prve dve godine osnovnih studija više opterećeni predavanjima i vežbama, dok je treća godina studija rezervisana za samostalan rad studenata sa mentorom.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
Kod učenja i nastave fleksibilno se koriste razne pedagoške metode.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Na osnovu dostupne dokumentacije, uočava se da su sve osnovne pedagoške metode rada primenjene u radu sa studentima Fakulteta likovnih umetnosti. Ovde se misli na monološku metodu (teorijska predavanja, usmena predavanja, objašnjavanja), dijalošku (katehitički razgovor, slobodan razgovor, razvojni razgovor), kao i metoda rada na tekstu, kao i pisanje radova, ilustraciju... dok se odabir vrši na osnovu individualnog rada profesora sa studentom i na osnovu praćenja njegovog razvoja i potreba.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Kod učenja i nastave redovno se vrednuju i prilagođavaju načini izvođenja nastave i pedagoške metode.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Fakultet likovnih umetnosti redovno preispituje kako studijske programe tako i nastavne metode.</p> <p>Pored toga, nastavno osoblje se trudi da motiviše studente da učestvuju svake godine u studentskom vrednovanju nastave davanjem iskrenih odgovora. Međutim, rezultati studentskog vrednovanja nastave za zimski i ljetnji semestar studijske 2020/21 pokazala je da studenti vrednuju predavače i studijske programe ukupnom prosečnom ocenom oko 4.50. Ovde treba imati u vidu da izlaznost nije bila 100%, dok prema Pravilima studiranja na osnovnim studijama propisano je da je studentsko vrednovanje nastave obavezno za svakog studenta. Takođe, treba imati u vidu da je reč o maloj instituciji sa velikim brojem individualnih časova, te se kod individualnih predmeta visoke ocene uzimaju sa rezervom jer studenti smatraju da im ovaj sistem ne obezbeđuje potpunu anonimnost. Primećeno je da profesori pridaju veliku važnost studentskoj anketi, ali i individualnim razgovorima sa studentima koji predstavljaju dva osnovna vida na osnovu kojih nastavno osoblje dobija smernice za dalje unapređenje nastave i uslova na FLU.</p> <p>Ukoliko student ima primedbe na način izvođenja nastave, prema Članu 144 Statuta Univerziteta Crne Gore student ima pravo da podnese žalbu Senatu Univerziteta na kvalitet nastave ili rada akademskog osoblja, za šta postoji formalna procedura koja se sprovodi na FLU.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Kod učenja i nastave podstiče se osećaj samostalnosti kod učenika, osiguravajući pritom adekvatne smjernice i podršku od strane nastavnog osoblja.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Na osnovu dostupne dokumentacije i na osnovu razgovora vođenih prilikom posete instituciji primećuje se da FLU neguje samostalnost i slobodan izbor učenika kada je reč o odabiru tema, predmeta, kao i odabiru modula koje će pohađati. Pomenuto se ogleda i u zadavanju i izradi samostalnih radova koji su u skladu sa interesovanjima studenata.</p> <p>Primećuje se da se osećaj samostalnosti učenika, pri čemu je profesor tu da usmerava i pomogne, posebno neguje na FLU jer se time podstiče i samostalna umetnička ličnost studenta koja se razvija u skladu sa njegovim interesovanjima i sposobnostima. Priimetan je veliki angažman profesora za rad sa studentima i davanje smernica i saveta kako bi studenti savladali sve zadatke.</p> <p>Uočava se da je održavanje nastave sa ciljem ispunjavanja ciljeva obrazovanja, zbog samog predmeta sudija, usmereno na osamostaljivanje studenata koji će nakon završenih studija moći samostalno umetnički da se izražavaju i da svoje zamisli predstavljaju publici, kao i da svoje znanje i veštine prenose na nove generacije umetnika.</p>		

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Kod učenja i nastave promoviše se uzajamno poštovanje između učenika i nastavnika.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Komentar Na osnovu dostavljene dokumentacije, kao i visoke ocene koju su studenti dali predmetnim profesorima, zaključuje se da je nastava na Fakultetu likovnih umetnosti zasnovana na međusobnom poštovanju i poverenju koje treba da postoji između studenta i profesora. Ovo je potvrđeno prilikom posete instituciji, te se, iz razgovora sa studentima i profesorima, zaključuje da postoji uzajamno poštovanje između studenata i profesora. Poštovanje studenata se ogleda u mogućnosti slobodnog odabira tema i mentora, kao i poštovanju samostalnosti i kreativnosti studenata. Poštovanje profesora stiče se, između ostalog, i visokim stepenom stručnosti predavača, kontinuiranim trudom, stalnim slušanjem studentskih potreba i kritika, kao i zalaganjem za napredak studijskog programa i za obezbeđivanje najboljih mogućih uslova za rad studenata.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Kod učenja i nastave postoje odgovarajući postupci za rješavanje po prigovorima studenata.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Komentar Na osnovu dostavljene dokumentacije, može se zaključiti da se postupci po prigovorima sprovode u skladu sa Pravilnicima o sudaranju na Osnovnim i Master studijama UCG (Pravila studiranja na osnovnim studijama UCG, članovi 41 i 42; Pravila studiranja na master studijama UCG, član 230; Pravila studiranja na postdiplomskim studijama, član 29), kao i da se o postupcima koji su pokrenuti po prigovorima studenata vode detaljni zapisnici. Student ima pravo da, u skladu sa Pravilnicima o studiranju podnese prigovor prodekanu za nastavu na prolaznu ocenu ispita i na zakonitost postupka ocenjivanja ispita, kao i ukoliko ima primedbe na odvijanje nastave i ispita.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Lica koja vrednuju studente su upoznata sa postojećim metodama testiranja i ispitivanja i pruža im se podrška za razvoj vlastitih vještina u toj oblasti.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Komentar Lica koja vrednuju studente (predavači i saradnici) imaju jasno definisane kriterijume prilikom ocenjivanja tokom semestra i na završnom ispitu. Ti kriterijumi su u skladu sa pravilima i propisima koji su propisani Statutom Univerziteta Crne Gore i Pravilnikom o visokom obrazovanju.		

Iako nemaju formalna stručna usavršavanja, nastavnici se trude da na individualnom planu usavršavaju svoje nastavne i profesionalne kompetencije i za to imaju punu podršku FLU. Oni to čine odlascima na seminare i stručna usavršavanja, ali i putem Erasmus razmene namenjene nastavnom osoblju koja odlično funkcioniše na FLU. Znanja koja stižu u inostranstvu, a koja se tiču podučavanja i ispitivanja studenata, profesori međusobno razmenjuju i inkorporiraju u proces nastave, te na taj način poboljšavaju celokupan nastavni i ispitni proces na FLU.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Kriterijum i metode za proveru znanja, kao i kriterijum za ocenjivanje, unaprijed se objavljuju.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Kriterijumi za proveru znanja i ocenjivanje tokom semestra i na završnom ispitu su definisani u skladu sa pravilima i propisima koji su propisani Statutom Univerziteta Crne Gore i Zakonom o visokom obrazovanju, kao i Pravilnikom o studiranju na UCG.

Broj bodova koje je student potrebno da ostvari tokom semestra kroz samostalan rad, pohađanje nastave i kolokvijume, kao i na završnom ispitu naznačen je u planu rada koji svaki predavač predaje 15 dana pre početka nastave prodekanu za nastavu, kao i na prvom predavanju u semestru. U istom planu naznačena je i obavezna i preporučena literatura koja je potrebna za pripremu svih zadataka tokom semestra i završnog ispita. Studenti se upoznaju sa planom rada, predispitnim i ispitnim zahtevima prilikom prvog predavanja.

Takođe, kriterijumi za ocenjivanje i metode za proveru znanja dostupni su na sajtu Fakulteta likovnih umetnosti.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
i. Provera znanja omogućava studentima da pokažu u kojoj mjeri su planirani ishodi učenja postignuti. Studenti dobijaju povratne informacije, koje su, ukoliko je to potrebno, povezane sa savjetima o procesu učenja.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Na osnovu dostupne dokumentacije, zaključuje se da se sve aktivnosti studenata prate i evidentiraju, te unose u Obrazac za evidenciju osvojenih poena na predmetu i predlog ocene na osnovu kojeg se formira ukupan broj predispitnih bodova. Taj broj se potom unosi u Obrazac za zaključne ocene i njemu se pridodaje broj bodova koje je student osvojio na završnom ispitu i na osnovu tog broja formira se završna ocena studenta.

U skladu sa Pravilnicima o studiranju, uspeh studenta u savladavanju gradova izražava se u bodovima, a profesor javno saopštava studentima broj osvojenih poena nakon svake provere znanja. Nastavnik javno objavljuje ukupan broj bodova koje je svaki student osvojio od početka semestra i detaljno obrazlaže taj broj bodova na zahtev studenta. Takođe, iz dokumentacije je vidljivo da nastavnik organizuje konsultacije ili dopunsku nastavu, čiji termini su usklađeni sa nastavom kako bi studenti mogli da prisustvuju nastavi.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
j. Gdje je to moguće, provjeru znanja vrši više od jednog ispitivača.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Iz dostupne dokumentacije, zaključuje se da se provera znanja najčešće odvija pred profesorom i saradnikom i najmanje jednim prisutnim studentom. Međutim, prilikom posete, primećeno je da se usmeni ispiti odvijaju najčešće bez prisustva trećeg lica što nije u skladu sa Statutom UCG i Pravilnicima o studiranju, koji propisuju da usmenom ispitu obavezno mora da prisustvuje pored ispitivača i kandidata najmanje još jedna osoba.</p> <p>Ukoliko je prolaznost kod određenog predmetnog nastavnika niska, Veće i Senat su dužni da formiraju komisiju pred kojom će studenti polagati određeni ispit.</p> <p>Komisija sa tri profesora obrazuje se na odbrani završnog rada Osnovnih i Master studija.</p> <p>Takođe, skoro svi završni ispiti otvoreni su za javnost u vidu izložbe.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
k. Pravila o provjeri znanja u obzir uzimaju olakšavajuće okolnosti.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Na osnovu dostupne dokumentacije, zaključuje se da u slučajevima kada postoji student ili studentkinja sa posebnim potrebama, ispitni i nastavni procesi se prilagođavaju njihovim mogućnostima, uz poštovanje integriteta njihove ličnosti.</p> <p>Takođe, u dokumentaciji je naznačeno da su olakšane okolnosti uzete u obzir i prilikom pandemije, kada studenti iz objektivnih razloga nisu mogli pristupiti nastavi ili polaganjima ispita, kako bi im se olakšao proces studiranja i polaganja u izmenjenim, vanrednim okolnostima.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
l. Provjera znanja se dosljedno i pravedno primjenjuje na sve studente i sprovodi se u skladu sa navedenim procedurama.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p>		

Provere znanja i završni ispiti se delimično sprovode u skladu sa opštim standardima i propisima Statuta UCG, Pravilnika o studiranju i Etičkog kodeksa UCG.

Termini ispita i provera znanja utvrđeni su nastavnim planom i Akademskim kalendarom. Ispiti se polažu u prostorijama FLU ili, ukoliko je reč o umetničkim predmetima van prostorija FLU u skladu sa propisima i ugovorima o saradnji koji je Fakultet potpisao sa spoljnim institucijama.

Ako je reč o pismenom ispitu, predmetni profesor je dužan da upozna studente sa pravilima polaganja i pomagalicima kojima se mogu koristiti tokom izrade ispitnog zadatka.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
m. Postoji formalna procedura za žalbe studenata.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	<u>Eliminacioni</u>

Komentar

Na osnovu dostavljene dokumentacije može da se zaključi da postoji jasna formalna procedura za žalbe studenata koja se sprovodi u skladu sa Statutom UCG (Članovi 143, 144), kao i pravo na žalbe zbog odluka koje je donela Disciplinska komisija na račun studenta (Članovi 152 i 153). U zavisnosti od žalbe, institucija razmatra žalbu ili u okviru Vijeća ili je upućuje Etičkom odboru UCG.

U slučaju povrede prava na slobodu mišljenja i iskazivanje stavova koji se odnose na studije, pogodnosti u studiranju (status studenta, konsultacije, polaganje ispita i rokove, kao i na korišćenje biblioteke i vežbaonica) student podnosi žalbu dekanu (Statut UCG, član 143). U ovom slučaju, na predlog Veća fakulteta, formira se posebna komisija koja isključuje predmetnog profesora radi donošenja objektivne odluke.

Ukoliko student ima žalbu na kvalitet nastave ili rada akademskog osoblja, student ima pravo da podnese žalbu Senatu Univerziteta Crne Gore (Statut UCG, član 144).

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S3, kriterijum c: Potrebno je da se studenti motivišu i ohrabre kako bi redovno ispunjavali studentsku anketu, pogotovo zato što postoji i online sistem sprovođenja ankete kojom se značajno ubrzava proces anketiranja studenata. Takođe, ne bi bilo loše da se, zbog malog uzorka, anketa provodi svake godine, ali da se njeni rezultati dostavljaju nakon tri godine, kako bi se oformio veći uzorak studenata i kako bi se obezbedila anonimnost studenata koji ocenjuju.
2. S3, kriterijum j: Potrebno je regulisati način ispitivanja studenata prilikom ispita kako bi bio u skladu sa Statutom UCG i Pravilnikom o studiranju.
3. S3, kriterijum l: Ista poboljšanja koja su potrebna u vezi su sa kriterijumom j, i doslednim sprovođenjem ispitnog procesa u skladu sa Statutom UCG i Pravilnikom o studiranju.

STANDARD 4. UPIS STUDENATA, NJIHOVO NAPREDOVANJE KROZ STUDIJE, PRIZNAVANJE I SERTIFIKACIJA

Ustanove treba na dosljedan način da primjenjuju prethodno definisane i objavljenje propise koji obuhvataju sve faze studiranja, odnosno upis studenata, njihovo napredovanje kroz studije, priznavanje i sertifikaciju.

Smjernice:

Obezbjediavanje uslova i podrške koji su neophodni za napredovanje studenata kroz akademsku karijeru je u najboljem interesu svakog pojedinačnog studenta, programa, ustanove i sistema. Od ključnog je značaja da procedure upisa, priznavanja i završetka studija budu primjerene svrsi, naročito kada su studenti mobilni u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Važno je da se politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode dosljedno i na transparentan način, i da je obezbijeđeno upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.

Ustanove treba da uspostave i procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.

Pravično priznavanje visokoškolskih kvalifikacija, perioda studija i prethodnog učenja, uključujući priznavanje neformalnog i informalnog učenja, predstavljaju osnovne komponente za osiguravanje napredovanja studenata kroz studije, pri čemu se promoviše mobilnost. Odgovarajuće procedure za priznavanje, oslanjaju se na:

- usklađenosti institucionalne prakse priznavanja sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju;
- saradnju sa drugim ustanovama, agencijama za obezbjeđenje kvaliteta i nacionalnim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.

Diplomiranje predstavlja kulminaciju perioda studiranja studenata. Studenti treba da dobiju dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Politike pristupa, procesi i kriterijum za upis sprovode se dosljedno i na transparentan način. Obezbjedeđeno je upoznavanje studenata sa radom ustanove i uvođenje u program.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>FLU se vodi svim formalnim okvirima u vezi sa upisom studenata. Naime, procedure su uređene shodno predmetnom Pravilniku (oblast Umjetnost), koji je u skladu i podređen Zakonu o visokom obrazovanju. Proces je transparentan od prijave do konačnog formiranja rang liste kandidata i njihovog upisa. U ovim procesima je primjetan manjak autonomije u odnosu na krovni UCG i resorno Ministarstvo, te predmetno zakonodavstvo (detaljnije niže u Preporukama, kriterijum a).</p>		

Potencijalnim kandidatima, FLU je u predupisnom periodu na raspolaganju putem raznih medijskih kanala. Izdvajaju se sajamski nastupi, promocije, dani otvorenih vrata. Poseban kvalitet u komunikaciji predstavljaju tri zasebne brošure – informatori, koji su namijenjeni budućim studentima osnovnih i magistarskih studija, te studentima na razmjeni.

Svaki program na FLU počinje uvodom polaznika u sadržaj, formu i metodu predmetnog izučavanja. U toku studija, predmetni nastavnici su na raspolaganju i mimo nastave u kontakt terminima za konsultacije, koji su usklađeni sa rasporedom.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova uspostavlja procese i instrumente za prikupljanje, praćenje i reagovanje na informacije o napredovanju studenata kroz studije.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Ovaj kriterijum se realizuje na transparentan, uređen i kontrolisan način putem savremenih IT sredstava, uz utvrđene procese rukovođenja i nadzora. FLU raspolaže centralizovanim IS-om UCG (CIS – Centralni informacioni sistem), koji služi prikupljanju, praćenju i drugim aktivnostima u vezi sa napredovanjem studenata kroz studije. Procesu su pod direktnom kontrolom Studentske službe, koju pak nadzire fakultetsko vijeće. Uloga Vijeća je da na kraju svakog semestra ovjeri sve ocjene, koje kao takve postaju validne i dostavljaju se Studentskoj službi na unos i dalju obradu. Ovakav mehanizam obezbjeđuje detaljan statistički uvid u napredovanje studenata. Studentska služba je sučelje preko koga student ima na zahtjev uvid u svoj dosije, kako u elektronskoj formi (u bazi CIS), tako i u fizičkom obliku u arhivi Službe. Primjetan je nedostatak osoblja kvalifikovanog u IT oblasti (detaljnije niže u Preporukama, kriterijum b)

Na Vijeću se periodično razmatra uspjeh studenata tokom semestra, što je prilika da se identifikuju eventualne prepreke, propusti I sl. predmetnih nastavnika, na šta i studenti mogu imati primjedbe preko studenta povjerenika ili preko rukovodioca studijskog programa.

U ECTS katalogu je primjetna precizno uređena međusobna uslovljenost pohađanja/apsolviranja predmeta, čime se studentu u procesu studija jasno izdvajaju razvojne linije (crtanje, istorija, profilisajući stručni predmet,...) što doprinosi boljoj orijentaciji u procesu studiranja.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Institucionalna praksa priznavanja je u skladu sa principima Lisabonske konvencije o priznavanju.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Ovaj kriterijum se u formalnom smislu realizuje kroz Zakon o priznavanju inostranih obrazovnih isprava i izjednačavanju kvalifikacija ("Službeni list Crne Gore", br. 057/11 od 30.11.2011) i njegovu izmjenu i dopunu (042/16 od 11.07.2016). Zakon jasno raspoređuje prava, obaveze i nadležnost u procesima priznavanja u zavisnosti od vrste slučaja i svrhe priznavanja (zapošljenje ili nastavak obrazovanja). Procesu priznavanja kvalifikacija (ili njenog dijela) u svrhu zapošljavanja pripadaju Ministarstvu, a u svrhu nastavka školovanja pripadajućem visokom školstvu. U tom smislu FLU vrši spomenuta priznavanja.

Poslove iz domena Lisabonske konvencije su spomenutim Zakonom (i dopunom) dodijeljene resornom Ministarstvu, odnosno njegovoj nadležnoj agenciji, tj. ENIC/NARIC centru.

Za očekivati je bilo da se dopunom dokumentacije objasni i institucionalni okvir koji spomenute procese mobilnosti i prohodnosti uređuje (procedure, nadležnosti i odgovornosti) - (detaljnije niže u Preporukama, Kriterijum c).

Priznavanja u vezi sa studijskim boravcima (mobilnostima ERASMUS+) vrše se u koordinaciji sa prodekanom za međunarodnu saradnju, rukovodiocem studijskog programa, a razmatraju na Vijeću. Ovaj segment je izvjesno dobro uređen, uprkos nedostatku interne regulative, jer daje rezultate u formi opsežne mreže mobilnosti u Evropskom prostoru visokog obrazovanja.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Saradnja sa drugim ustanovama, agencijama za obezbjeđenje kvaliteta i domaćim ENIC/NARIC centrom, u cilju osiguravanja dosljednog priznavanja u cijeloj zemlji.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Realizacija ovog kriterijuma je u direktnoj sprezi sa prethodnim kriterijumom (4c) shodno identičnom pravnom okviru. Dostavljena dokumentacija samo djelimično objašnjava formalne okvire saradnje sa nadležnim agencijama i domaćim ENIC/NARIC centrom.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
e. Po završetku programa, studenti dobijaju dokumentaciju kojom se obrazlaže koje su kvalifikacije stekli, uključujući postignute ishode učenja i kontekst, nivo, sadržaj i status studija koje su pohađali i koje su uspješno završili.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban

Komentar

Iz primjera priloženim dopunom dokumentacije, jasno je da po završetku studija, studenti dobijaju diplomu i dodatak diplome (supplement), čija struktura i sadržaj su propisani zakonom. Takvim ispravama se postiže prepoznatljivost, uporedivost i prohodnost stečene kvalifikacije nivoa. Kvalifikacije su određene šifarnikom, a nivoi nose konvencionalno prepoznate (premda inostrane) termine *Bachelor* i *Master*. Pripadajuće skraćenice BA i MA na međunarodnom nivou ne vrše potpuno razlikovanje kvalifikacija među poljima nauka i poljima umjetnosti, jer skraćenica A može upućivati na termin Administration. (detaljnije niže u Preporukama, kriterijum e)

Priložena dokumentacija objašnjava procedure i nadležnosti u procesima oblikovanja, izdavanja, vođenja matične knjige i nadzora.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S4, kriterijum a: Preporučuje se sa strane FLU i ostalih umjetničkih fakulteta zagovarati izmjene zakonskih okvira koji obavezujuće uređuju procese upisivanja, te time uskraćuju autonomiju visokih škola u određivanju specifičnih kriterijuma upisa, te time dugoročno diskriminišu dio kandidata. Priroda studija umjetnosti (ali i drugih npr. regulisanih kvalifikacija) zahtijeva posebne provjere ulaznih predispozicija kandidata. Dugi niz godina se vrednovanje kandidata vrši paušalno, pukom statističkom procjenom uspjeha iz srednjeg obrazovanja, a tzv. «dopunskom» ispitu (zapravo ključnom na umjetničkim predmetima) pripada manje od trećine maksimalnog broja bodova – u takvim formalističkim okolnostim jmože da bude diskriminisan veliki broj talentovanih kandidata, koji ostaju ispod crte, što Akademiju lišava kvalitetnog studenta.
2. S4, kriterijum b: Preporučuje se dopuna u sistematizaciji radnih mjesta kojom bi se omogućilo zapošljenje kvalifikovane osobe u polju IT koja bi unaprijedila tehničko održavanje i upotrebu CIS-a.
3. S4, kriterijum c i d: Iako su formalno-zakonski okviri priznavanja kvalifikacija/prethodnog (dijela) obrazovanja, te apsolviranog kurikuluma tokom studijskog boravka (mobilnosti) sasvim uređene, potrebno je da se institucionalna praksa uredi internom legislativom, kojom će se detaljnije urediti nadležnosti i kontrola/nadzor.
4. S4, kriterijum e: Praksa navođenja kvalifikacija nivoa Bachelor i Master je uopšteno veoma neujednačena, na svim nivoima – od pojedinačnih visokih školstava, preko država pa do Evropskog prostora visokog obrazovanja. Navedene skraćenice BA/MA trebalo bi da kao takve vrše distinktivnu ulogu, makar između najširih polja (nauka/umjetnost). Međutim one ne upućuju da je njen nosilac umjetnik, a još manje umjetnik u polju muzičkih umjetnosti. Stoga se preporučuje MA da autonomno formuliše specifičnije skraćenice, koje će bolje vršiti distinktivnu ulogu.

STANDARD 5. NASTAVNO OSOBLJE

Ustanove treba da osiguraju kompetentnost svog nastavnog osoblja. Treba da primjenjuju pravične i transparentne procese prilikom zapošljavanja i razvoja zaposlenih.

Smjernice:

Uloga predavača je od ključnog značaja za stvaranje kvalitetnog iskustva studiranja i omogućavanja sticanja znanja, kompetencija i vještina. Sve raznovrsnija studentska populacija i veća usredsređenost na ishode učenja zahtijeva učenje i nastavu usmjerene na studenta, pa se time i uloga nastavnika mijenja (vidjeti Standard 1.3).

Ustanove visokog obrazovanja su najodgovornije za kvalitet svojih zaposlenih i pružanje odgovarajućeg okruženja za efikasno obavljanje posla.

Takvo okruženje:

- uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja u okviru kojih se prepoznaje značaj podučavanja;
- nudi i promoviše mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja;
- podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja;
- podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
------------	---------------------	------------------------------

f. Ustanova uspostavlja i pridržava se jasnih, transparentnih i pravičnih procesa za zapošljavanje i uslova zapošljavanja koji prepoznaju značaj podučavanja.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Komentar</p> <p>FLU sprovodi proces zapošljavanja nastavnog osoblja shodno predmetnoj legislativi, premda je očigledan izvjesni manjak autonomije u proceduralnom smislu (konkurs se odobrava, raspisuje, ocjenjuje i zaključuje na nivou UCG).</p> <p>Iz akata koji uređuju sistematizaciju i opterećenje nastavnog osoblja primjetno je kvantitativno određivanje opterećenja nastavnog kadra. Opterećenje nastavnog kadra se izražava normiranim brojem časova na nivou radne sedmice. Takva kvantifikacija opterećenja može da vodi ka izvjesnim nedostacima u sastavu pedagoškog kora: nedostatku broja potrebnih saradnika, preširok strukovni spektar angažmana i/ili širenja ili istiskivanje drugih predmetnih kurikuluma odnosno polja izučavanja, te ka izvjesnom padu kvaliteta nastave.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
g. Ustanova nudi i promoviše mogućnosti za profesionalni razvoj nastavnog osoblja.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> Nije ispunjeno	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Komentar</p> <p>FLU stimuliše profesionalni razvoj akademskog osoblja dominantno kapacitetima Erasmus+ arhitekture. Na taj način se osoblju obezbjeđuju godišnje mobilnosti ka Evropskom prostoru visokog obrazovanja. Ove mobilnosti su dvosmjerne, pa FLU redovno ugošćava i inostrani nastavni kadar. Sve to upućuje na veoma bogat i fluidan dijalog unutar evropskog obrazovnog prostora, čime se međusobno obogaćuju i pojedinci i institucije. Za očekivati je da ovakva razvijena mreža postane snažan okvir za unapređenje od momenta kada Crna Gora postane tzv. programska zemlja, tj. kada FLU dobije status nosioca projekata unutar Erasmus+ mreže.</p> <p>Iz priložene dokumentacije nije jasno kako sama institucija uređuje i ulaže sopstvena finansijska sredstva konferencijama, seminarima, obukama i treninzima. Spomenute finansije nijesu dokumentovane, što ostavlja izvjesnu nedoumicu u vezi sa ovim sopstvenim vidom kadrovske podrške (detaljnije niže u Preporukama, kriterijum g).</p> <p>Među formalnim okvirima podrške razvoju kadra ističe se i instiut «sabatskog odsustva», u Statutu UCG (Član 95).</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
h. Ustanova podstiče naučne aktivnosti radi jačanja veze između obrazovanja i istraživanja.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	<p style="text-align: center;">Potreban</p>

Komentar

Iz dopunjene dokumentacije (Pravilnik o radu Centra za istraživanje) je jasno da se istraživački kapaciteti temelje na Centru za umjetnička istraživanja. Pravilnik uređuje kapacitete i njihovu raspoloživost nastavnom kadru i studentima. Na raspolaganju su Galerije 42, Biblioteka kao i smještajni kapaciteti. Treba skrenuti pažnju na to da Pravilnik nedovoljno uređuje kadrovsku i finansijsku stranu djelatnosti Centra, pa se preporučuje unapređenje istog. Primjetna je i izvjesna vertikalna hijerarhija u dodjeljivanju kapaciteta, a na osnovu akademskog zvanja, što može uticati na usavršavanje kadra sa akademskim zvanjem nižim od redovnog profesora – upravo onom dijelu kadra koji je i u formalnoj obavezi sopstvenog umjetničko-pedagoškog razvoja i istaživanja. (detaljnije niže u Preporukama, kriterijum h).

Kao indikator uspješnosti po ovom kriterijumu navodi se i FLUID – dizajn forum, kojeg organizuje Studijski program Grafičkog dizajna i koji je do sada predstavio na desetine multidisciplinarnih dizajnerskih programa, okupio na desetine respektabilnih međunarodnih predavača i na stotine učesnika foruma iz različitih zemalja, pa se može reći da je on zavrijedio reputaciju međunarodnog dizajnerskog događaja od regionalnog značaja.

Istraživački rad na Fakultetu razvija se i kroz projekte, među kojima se ističu: “Reimagining Mediterranean” (Fakultet likovnih umjetnosti iz Lisabona), “Axis Mediterranean” (Fakultet likovnih umjetnosti iz Malage), “Adriatic Sea a Linking Flux” (Akademija lijepih umjetnosti iz Macerate), “Nuo juoda iki balta/ From black to white” (Akademije umjetnosti u Vilni).

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
i. Ustanova podstiče inovacije u nastavnim metodama i korišćenje novih tehnologija.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Potreban

Komentar

FLU prepoznaje značaj inovacija i novih tehnologija u nastavnim metodama. One su bazirane na procesima digitalizacije, koje vrše snažan uticaj na tokove u likovnim umjetnostima. Kapaciteti FLU ukazuju na to da su metode bazirane na spoju tradicionalnih i digitalnih likovnih alata, koji se može opisati kao izvjesna ontogeneza budućeg likovnog umjetnika kao ubrzana filogeneza cjelokupnog likovnog aparata.

U prilog inovaciji idu i prostorni kapaciteti koji su od nedavno na visokom nivou, nakon višegodišnjeg seljenja iz zgrade u zgradu. FLU sada raspoložuje vanrednim prostorima, što kvantitativno, što kvalitativno, koji se upošljavaju i u druge istraživačke svrhe (vidi prethodni kriterijum)

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S5, kriterijum g: Potrebno je formalizovanje podrške razvoju nastavnog osoblja adekvatnom formom (pravilnikom, garantovanim udjelom u godišnjem budžetu izdvojenim za kadrovska usavršavanja i sl.)
2. S5, kriterijum h: Preporučuje se unapređenje Pravilnika ukidanjem vertikalne hijerarhije u dodjeljivanju kapaciteta Centra (shodno akademskom zvanju), kao i određivanjem kadrovskih i finansijskih kapaciteta. Na taj način će Centar postati pravičnije mjesto za cjelokupan istraživački kadar. Precizna sistematizacija radnih mjesta u Centru i godišnji budžet (koji su neophodni za upravljanje kapacitetima datog obima) će unaprijediti istraživačke procese.

STANDARD 6. RESURSI ZA UČENJE I PODRŠKA STUDENTIMA

Ustanove treba da na odgovarajući način finansiraju aktivnosti učenja i nastave i da obezbijede adekvatne i lako dostupne resurse za učenje, kao i podršku studentima.

Smjernice:

U cilju pružanja optimalnog iskustva studiranja, ustanove obezbjeđuju niz resursa radi pružanja podrške u učenju. Ovi resursi su različiti, od fizičkih resursa, poput biblioteka, sredstava za učenje i informatičke infrastrukture, do ljudske podrške u vidu mentora i drugih savjetnika. Uloga službi za pružanje podrške od naročitog je značaja kod omogućavanja mobilnosti studenata u okviru jednog ili više sistema visokog obrazovanja.

Potrebe raznovrsne studentske populacije (kao što su zreli, vanredni, zaposleni i studenti iz inostranstva, kao i studenti sa invaliditetom), te prelazak na učenje usmjereno na studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, uzimaju se u obzir prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.

Aktivnosti i sredstva za pružanje podrške mogu se organizovati na različite načine, u zavisnosti od konteksta ustanove. Međutim, kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da studenti budu informisani o servisima koji su im na raspolaganju.

Uloga pomoćnog i administrativnog osoblja je izuzetno važna za pružanje usluga podrške, zbog čega treba da bude kvalifikovano i da ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Ustanova obezbjeđuje niz resursa radi pružanja podrške u učenju.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
Komentar Fakultet likovnih umetnosti sprovodi nastavu u optimalnom okruženju, u prostorima koji se nalaze u okvirima novih prostora za rad Komplexa umjetničkih fakulteta na Cetinju. Prostor je nov i izgrađen je namenski za potrebe izvođenja nastave na FLU, kao i za potrebe samostalnog rada studenata. Objekat se nalazi na površini od oko 4000m ² . Objekat ima tri učionice u kojima se izvodi nastava, dve sale za seminare, jednu računarsku salu, salu za studentske servise, 26 ateljea i 5 radionica. Takođe, FLU raspolaže bibliotekom i čitaonicom koje su na raspolaganju studentima, kao i prostore koji su odvojeni za potrebe nenastavnog osoblja, uprave i studentske službe. U sklopu FLU postoji i sala sa informacionom infrastrukturom za realizaciju programa FLU.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Ustanova uzima u obzir potrebe raznovrsne studentske populacije, te prelazak na učenje usmjereno na	Ispunjeno Djelimično ispunjeno	Potreban

studenta i fleksibilne modele učenja i nastave, prilikom raspodjele, planiranja i obezbjeđivanja resursa za učenje i pružanje podrške studentima.	Nije ispunjeno	
<p>Komentar</p> <p>Na osnovu dostupne dokumentacije zaključuje se da FLU optimalno raspolaže prostorima koje ima i ravnomerno ih raspoređuje u skladu sa individualnim potrebama studenata i potrebama grupne nastave.</p> <p>FLU ima ograničen budžet u okvirima koga uspeva da obezbedi materijale koji su studentima potrebni za sprovođenje nastave i izradu zadataka tokom nastavne godine.</p> <p>Pored toga, FLU na osnovu uspostavljene saradnje sa drugim institucijama obezbeđuje dodatne prostorije za organizovanje studentskih izložbi.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
c. Kroz unutrašnje obezbjeđenje kvaliteta osigurava se da svi resursi budu primjereni svrsi, dostupni, te da studenti budu informisani o uslugama koje su im na raspolaganju.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Komentar</p> <p>Informacije koje su studentima neophodne, dostupne su im putem sajta FLU, oglasne table, kao i kontaktom sa nastavnim osobljem i administrativnim radnicima. Sve informacije koje su bitne studentska služba šalje mejlom svim studentima. Primećuje se da je studentska služba aktivna i ažurna u radu i raspodeli bitnih informacija.</p> <p>Zaključuje se da su svi studenti jednako informisani i imaju jednake prilike i mogućnosti za konkurisanje za stipendije, učešće na festivalima i konkursima, kao i u programima Erasmus razmene.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Administrativno osoblje i osoblje za pružanje usluga podrške je kvalifikovano i ima mogućnosti za razvoj svojih kompetencija.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Komentar</p> <p>Administrativno osoblje i osoblje za pružanje usluga FLU ima potrebne kvalifikacije kako bi izvršavalo svoj posao i ima redovnu podršku za poslovno i lično usavršavanje. Posebno se ističe trud FLU da njihovo administrativno osoblje napreduje i usavršava se, što je primetno i kroz njihovo slanje na Erasmus boravke kako bi se upoznali sa metodama rada drugih institucija i kako bi to znanje implementirali u radu na Fakultetu likovnih umetnosti.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S6, kriterijum a: Preporučuje se da se uradi reparacija zgrade koja kondenzuje vlagu, kako ne bi došlo do daljih oštećenja ne samo zgrade, već i materijala i sprava za rad i sprovođenje nastave.

STANDARD 7. UPRAVLJANJE INFORMACIJAMA

Ustanove treba da osiguraju prikupljanje, analiziranje i korišćenje relevantnih informacija, u cilju efikasnog upravljanja programima i drugim aktivnostima.

Smjernice:

Pouzdana podaci su ključni za donošenje utemeljenih odluka da bi se znalo šta dobro funkcioniše a šta zahtijeva dodatnu pažnju. Efikasni procesi za prikupljanje i analizu informacija o studijskim programima i druge aktivnosti doprinose sistemu unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta.

Koje informacije se prikupljaju u određenoj mjeri zavisi od vrste i misije ustanove. Sljedeći podaci su od značaja:

- ključni indikatori uspješnosti;
- profil studentske populacije;
- napredovanje studenata kroz studije, stopa uspješnosti i napuštanja studija;
- zadovoljstvo studenata studijskim programima;
- dostupni resursi za učenje i podršku studentima;
- karijerne putanje svršenih studenata.

Mogu se koristiti različite metode prikupljanja informacija. Važno je da su studenti i zaposleni uključeni u pružanje i analizu informacija i u planiranje naknadnih aktivnosti.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
j. Ustanova obezbjeđuje informacije o ključnim indikatorima uspješnosti.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban

Komentar

FLU obezbjeđuje informacije o ključnim indikatorima uspješnosti. U opvom procesu ključnu ulogu imaju Vijeće FLU i Komisija za kvalitet koja je zadužena za sprovođenje aktivnosti iz Strategije razvoja Fakulteta likovnih umjetnosti, te sprovodi postupke vrednovanja i razvija unutrašnje mehanizme osiguravanja i unapređenja kvaliteta uzimajući u obzir indikatore uspješnosti koji su definisani i redovno se ažuriraju u skladu sa postojećim stanjem. Indikatori se prate u okviru sljedećih standarda: unapređenje kulture kvaliteta i akademskog integriteta, nastava, student, ljudski resursi, naučno-istraživačka i umjetnička djelatnost, saradnja i mobilnost, upravljanje resursima.

<p>Bazu podataka studentske službe takođe ima značajnu ulogu u obezbjeđenju informacija o uspješnosti indikatorima uspješnosti na svakom pojedinačnom predmetu, ali i na nivou studija za svaku studijsku godinu osnovnih i master studija.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
k. Ustanova obezbjeđuje informacije o profilu studentske populacije.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Komentar</p> <p>FLU redovno obezbjeđuje informacije o profilu studentske populacije pomoću Centra informacionog sistema UCG, odnosno programa studentske službe, a koje su od značaja ne samo za UCG-FLU, već i drugim institucijama.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
l. Ustanova obezbjeđuje informacije o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanja studija.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Komentar</p> <p>FLU obezbjeđuje informacije o napredovanju studenata kroz studije, stopi uspješnosti i napuštanja studija, a pomenute informacije se analiziraju na godišnjem nivou., a u skladu sa Standardima i indikatorima za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta/samoevaluaciju,</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
m. Ustanova obezbjeđuje informacije o zadovoljstvu studenata studijskim programima.	<p>Ispunjeno</p> <p>Djelimično ispunjeno</p> <p>Nije ispunjeno</p>	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Anketiranje studenata vrši se pomoću portala za anketiranje studenata i nastavnog osoblja, koji predstavlja integralni dio procedura za unutrašnje obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu: anketa.cis.ac.me. Anketiranje je anonimno, uz pristupni kod, koji dobija svaki student putem emaila od svog studenta predstavnika, čime se obezbjeđuje nesmetano anketiranje studenata o zadovoljstvu nastavnim procesom, programom i nastavnim kadrom.</p> <p>Međutim, uvidom u sajt FLU nije moguće utvrditi da li se rezultati ankete objavljuju na web stranici ustanove kako to predviđa član 41 Zakona o visokom obrazovanju.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju

e. Ustanova obezbjeđuje informacije o dostupnim resursima za učenje i podršku studentima.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Komentar</p> <p>Na početku studija, studenti se informišu o svim resursima i oblicima podrške koji su im dostupni na Fakultetu i Univerzitetu CG u koordinaciji prodekana za nastavu, prodekana za međunarodnu saradnju, Studentske službe. Takođe, sve informacije se svakodnevno ažuriraju na website-u Fakulteta, preko društvenih mreža i putem e-mail-a.</p> <p>Nakon uvida u web sajt i naloge na društvenim mrežama FLU, primjetan je značajan napredak u ovom segmentu u posljednjem periodu, kao i mnogo intenzivnija komunikacija sa (on line konsultacije, komunikacija na društvenim mrežama itd.), što svakako treba posebno pohvaliti.</p>		
<p>Kriterijum</p>	<p>Ocjena ispunjenosti</p>	<p>Kriterijum za reakreditaciju</p>
f. Ustanova obezbjeđuje informacije o karijernim putanjama svršenih studenata.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> Nije ispunjeno	<p style="text-align: center;">Potreban</p>
<p>Komentar</p> <p>FLU obezbjeđuje informacije o karijernim putanjama kroz alumni studenata, u koordinaciji sa Karijernim centrom UCG, informacijama Zavoda za zapošljavanje itd. Međutim, imajući u vidu činjenicu da se preko podataka kojim raspolaže Zavod za zapošljavanje ne mogu dobiti informacije koje se odnose konkretno na svršene studente FLU, neophodno je da Fakultet kreira sopstveni Alumni klub i da redovno ažurira podatke o svršnim studentima, kao i da, u okviru pomenutog Kluba, organizuje određene događaje i aktivnosti koje će biti mjesto susreta svršenih, sadašnjih i budućih studenata FLU (okrugli stolovi, predavanja, radionice, druženja itd).</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S7, kriterijum m: U skladu sa članom 41 Zakona o visokom obrazovanju rezultate ankete je neophodno objaviti na web stranici ustanove.
2. S7, kriterijum f: Imajući na umu značaj informacija o karijernim putanjama svršenih studenata iz više različitih aspekata, neophodno je da Fakultet kreira sopstveni Alumni klub i da redovno ažurira podatke o svršnim studentima, kao i da, u okviru pomenutog Kluba, organizuje određene događaje i aktivnosti koji će biti mjesto susreta svršenih, sadašnjih i budućih studenata FLU (okrugli stolovi, predavanja, radionice, druženja itd).

STANDARD 8. INFORMISANJE JAVNOSTI

Ustanove treba da objavljuju informacije o svojim aktivnostima i programima koje realizuju, koje su jasne, tačne, objektivne, aktuelne i lako dostupne.

Smjernice:

Informacije o aktivnostima ustanove korisne su za buduće i sadašnje studente, kao i za svršene studente, druge zainteresovane strane i javnost.

Stoga, ustanove pružaju informacije o svojim aktivnostima, kao i programima koje nude i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave, učenje i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju svršenih studenata.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
d. Ustanova pruža informacije o svojim aktivnostima i programima koje nudi, kao i kriterijumima za upis, planiranim ishodima učenja tih programa, kvalifikacijama koje dodjeljuju, procedurama za izvođenje nastave učenja i provjeru znanja koja se koriste, stopama prolaznosti i prilikama za učenje koje su na raspolaganju njihovim studentima, kao i informacije o zapošljavanju diplomaca.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Djelimično ispunjeno</p> <p style="text-align: center;">Nije ispunjeno</p>	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>Fakultet likovnih umjetnosti posvećeno radi na informisanju javnosti, kako aktuelnih tako i budućih studenata koji izražavaju zainteresovanost za upis na Fakultet. Koristeći savremene komunikacione kanale poput interneta (web stranica Univerziteta – Fakulteta likovnih umjetnosti) i društvenih mreža (Facebook, Instagram), Fakultet unaprijedjuje neophodnu vidljivost i dostupnost svih relevantnih informacija. Komisija konstatuje da je u prethodnom periodu napravljen značajan napredak u ovom segmentu.</p>		

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S8, kriterijum d: Komisija ohrabruje FLU da nastavi sa uspostavljenom praksom informisanja javnosti kroz različite kanale informisanja- web sajt, društvene mreže, medije, promotivne materijale.

STANDARD 9. KONTINUIRANO PRAĆENJE I PERIODIČNO REVIDIRANJE PROGRAMA

Ustanove treba da prate i periodično revidiraju svoje programe kako bi osigurale postizanje ciljeva koji su pred njih postavljeni i odgovorile na potrebe studenata i društva. Revidiranje treba da bude usmjereno na kontinuirano poboljšanje programa. O aktivnostima koje se

planiraju ili preduzimaju kao rezultat tih aktivnosti, potrebno je obavijestiti sve aktere na koje se one odnose.

Smjernice:

Cilj redovnog praćenja, provjere i revidiranja studijskih programa je da se osigura njihova adekvatna realizacija i da se stvori efikasno okruženje za učenje i podršku studentima.

Time je obuhvaćena evaluacija:

- sadržaja programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa;
- promjenjivih potreba društva;
- opterećenja studenata, njihovog napredovanja kroz studije i završetak studija;
- efikasnosti procedura za provjeru znanja studenata;
- studentskih očekivanja, potreba i zadovoljstva programom;
- okruženja za učenje i službi za pružanje podrške, te njihove primjerenosti svrsi programa.

Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost. Objavljuju se revidirane specifikacije programa.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
a. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju sadržaj programa u svjetlu najnovijih istraživanja u datoj disciplini, čime se osigurava savremenost programa.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p> <p>Fakultet likovnih umjetnosti kontinuirano prati i periodično revidira programe, čime se doprinosi njihovoj savremenosti. Tome posebno doprinosi intenzivirana međunarodna saradnja, a samim tim i mobilnost studenata i nastavnog osoblja. To se naročito odnosi na inoviranje kurikuluma i prenošenja i uvođenja specifičnih znanja u oblasti likovne umjetnosti kroz razmijenu primjera dobre prakse što je jedan od glavnih ciljeva ovih programa.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
b. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju promjenjive potrebe društva.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Potreban
<p>Komentar</p> <p>FLU u kontinuitetu prati i periodično revidira planove i programe, u skladu sa potrebama društva i društvene zajednice. Kao primjer dobre prakse treba pomenuti da je na Fakultetu u 2021. g., akreditovan interdisciplinarni studijski program Konzervacije i restauracije koji se realizuje u saradnji sa Prirodno-matematičkim, Metalurško-tehnološkim i Arhitektonskim fakultetom u Podgorici. Uvođenje</p>		

<p>ovakvog programa je od posebnog značaja imajući na umu deficit pomenutih kadrova na tržištu, kao i činjenicu da je Crna Gora jedina zemlja u regionu koja nije imala studijski program ovog profila.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>c. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju opterećenje studenata, njihovo napredovanje kroz studije i završetak studija.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Komentar</p> <p>Na sjednicama Vijeća Fakulteta likovnih umjetnosti koje se organizuju na kraju svakog semestra, na kojima se verifikuju ocjene o postignutim rezultatima studenata u toku semestra prate se informacije koje se odnose na opterećenje studenata, statističku prolaznost na predmetima, ukupnu prolaznost i uspješnost studenata, uspjeh diplomiranih studenata i sl.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>d. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju efikasnost procedura za provjeru znanja studenata.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Komentar</p> <p>FLU je za kontinuirano praćenje i periodično revidiranje efikasnosti procedura za provjeru znanja studenata utvrdio niz kontrolnih mehanizama za sprovođenje tih procedura.</p> <p>Kontrola se posebno odnosi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Napredovanje studenata u savladavanju gradiva (prati se na osnovu broja osvojenih poena tokom nastave, kontrolišu ga nastavnici i rukovodilac studijskog programa), - Završni ispit (kontroliše rukovodilac studijskog programa, prodekan za nastavu i vijeće jedinice), - Završni rad (kontroliše mentor, komisija, dekan i vijeće jedinice). <p>Pravila za organizaciju nastave i ispita predviđaju obavezu da se verifikuju rezultati na svim predmetima za koje je organizovana nastava. Izvještaje pripremaju nastavnici koji su realizovali nastavu, a verifikuje ih Vijeće Fakulteta. Postupak izvještavanja o ostvarenim rezultatima uniformisan je na UCG. Konačne ocjene se unose u bazu podataka Centra informacionog sistema kao odluke Vijeća jedinica. Na ovaj način je omogućeno kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključujući efikasnost procedura za provjeru znanja studenata.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
<p>e. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju studentska očekivanja, potrebe i zadovoljstva programom.</p>	<p>Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno</p>	<p>Eliminacioni</p>
<p>Komentar</p> <p>Na osnovu Zakona o visokom obrazovanju ustanova sprovodi postupak samoevaluacije kvaliteta studijskih programa, nastave i uslova rada na kraju svake studijske godine. U postupku samoevaluacije</p>		

vrši se anketiranje studenata na svim nivoima, najmanje jednom godišnje o studijskim programima, nastavi, uslovima i radu akademskog osoblja.

Studenti aktivno učestvuju kroz svoje predstavnike u organima upravljanja Fakulteta. Time se dodatno ostvaruje usmjerenost obrazovanja na studenta, kroz organe upravljanja pružajući mogućnost da studenti izraze svoja očekivanja, potrebe i zadovoljstvo programom. Takođe, predstavnik studenta je član Komisije za kvalitet FLU koja je zadužena za postupak interne samoevaluacije čime neposredno učestvuju u postupku izrade izveštaja o samoevaluaciji Fakulteta. Kroz predstavnika u Komisiji za obezbjeđenje kvaliteta FLU studenti na odgovarajući način daju mišljenje o strategiji, standardima, postupcima i dokumentima kojima se obezbjeđuje kvalitet visokoškolske ustanove, uključujući i rezultate vrednovanja i ocjenjivanja kvaliteta Fakulteta.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
f. Kontinuirano praćenje i periodično revidiranje uključuju okruženje za učenje i službe za pružanje podrške, kao i njihovu primjerenost svrsi programa.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar</i>		
Prateći tendencije savremenih umjetničkih praksi, fakultet periodično revidira programske okvire uvažavajući uticaj okruženja i kompetentih službi, institucija i organizacija.		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
g. Programi se redovno pregledaju i revidiraju, u šta su uključeni studenti i druge zainteresovane strane.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar</i>		
Fakultet likovnih umjetnosti vrši redovno preispitivanje i reviziju svojih studijskih programa u cilju kontinuiranog unapređivanja i modernizacije istih. To se odnosi na postupke manjih dopuna postojećih studijskih programa do 30 ECTS kao i na iniciranje novih. Prijedlog za izmjene studijskih programa se temelji na bazi periodičnih analiza i mehanizama kontrole kvaliteta interne i eksterne evaluacije, analize ishoda učenja potreba tržišta rada i ostalih relevantnih pokazatelja. Komisija konstatuje aktivno učešće studenata u ovom procesu, imajući u vidu njihovo procentualno učešće u svim značajnim tijelima na Fakultetu međutim, nejasno je na koji način poslodavci i predstavnici tržišta rada daju doprinos u ovom procesu (pominju se samo u dijelu vrednovanja studijskih programa od strane poslodavaca što nije detaljnije elaborirano).		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
h. Prikupljene informacije se analiziraju, a program se prilagođava kako bi se osigurala njegova savremenost.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<i>Komentar</i>		

Načini korišćenja povratne informacije o kvalitetu studijskih programa usklađeni su sa sistemom za obezbjeđenje i unapređenje kvaliteta na Univerzitetu Crne Gore. Izvještaji o sprovedenim postupcima vrednovanja služe kao osnova za pravljenje Izvještaja o samovrednovanju organizacione jedinice.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
i. Objavljaju se revidirane specifikacije programa.	Ispunjeno Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni

Komentar

Nastavno osoblje je u mogućnosti da kroz sve prethodno navedene postupke koji se odnose na savremenost programa, potrebe studenata, način ocjenjivanja znanja, potrebe tržišta rada itd revidira specifikacije predmeta koje predaje i učini ga adekvatnim aktuelnom trenutku. Međutim, iz teksta Elaborata i dostavljene dokumentacije nije jasno da li se revidirane specifikacije programa objavljuju.

Preporuke u vezi unapređenja standarda

1. S9, kriterijum g: U kreiranje i revidiranje programa je neophodno uključiti i poslodavce kako bi planovi i program bili u skladu sa potrebama savremenog tržišta rada.
2. S9, kriterijum i: Revidirane specifikacije programa je neophodno objavljivati i učiniti dostupnim javnosti.

STANDARD 10. CIKLIČNO EKSTERNO OBEZBJEĐENJE KVALITETA

Ustanove treba da periodično vrše proces eksternog obezbjeđenja kvaliteta u skladu sa ESG standardima.

Smjernice:

Eksterno obezbjeđenje kvaliteta u svojim različitim oblicima može potvrditi efikasnost unutrašnjeg obezbjeđenja kvaliteta ustanove, i može služiti kao katalizator poboljšanja i ponuditi ustanovi nove perspektive. Njime se, takođe, obezbjeđuju informacije kako bi se i ustanova i javnost uvjerile u kvalitet aktivnosti ustanove.

Ustanove učestvuju u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu. Stoga, u zavisnosti od okvira, eksterno obezbjeđenje kvaliteta može poprimiti različite oblike i može se koncentrisati na različite nivoe organizacije (kao što su program, fakultet ili ustanova).

Obezbjeđenje kvaliteta je kontinuiran proces koji se ne završava eksternim povratnim informacijama ili izvještajem ili procesom preduzimanja naknadnih mjera u okviru ustanove. Dakle, ustanove vode računa da se napredak, koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti eksternog obezbjeđenja kvaliteta, uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću aktivnost.

Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
j. Ustanove vode računa da se napredak koji je postignut od posljednje aktivnosti u oblasti obezbjeđenja kvaliteta uzima u obzir prilikom priprema za sljedeću.	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>Fakultet likovnih umjetnosti je, kao organizaciona jedinica Univerziteta Crne Gore, 2007. godine akreditovan kao institucija od strane Savjeta za visoko obrazovanje Vlade Crne Gore. Istovremeno su u okviru Fakulteta likovnih umjetnosti akreditovani i akademski studijski programi Slikarstvo, Vajarstvo, Grafika i Grafički dizajn. Navedeni studijski programi su se u periodu od 2007. do 2017. godine realizovali po Bolonjskom režimu studija po modelu: 3+1+2. Reakreditacijom Fakulteta likovnih umjetnosti 2017. g., akreditovani su studijski programi Slikarstvo, Vajarstvo i Grafički dizajn, sa pripadajućim modulima. Studijski programi se realizuju po Bolonjskom režimu studija, po modelu: 3+2. U 2021. g., akreditovan je Interdisciplinarni studijski program Konzervacija i restauracija.</p> <p>Jedan od osnovnih zadataka Fakulteta je da organizuje, implementira i analizira evaluacije studijskih programa i projekata. U tom smislu fakultet vodi računa da se napredak koji je postignut od poslednje aktivnosti uzme prilikom pripreme za sledeću.</p>		
Kriterijum	Ocjena ispunjenosti	Kriterijum za reakreditaciju
k. Ustanova učestvuje u cikličnim postupcima eksternog obezbjeđenja kvaliteta koji u obzir uzimaju, gdje je to relevantno, uslove iz zakonodavnog okvira u kojem funkcionišu..	<p style="text-align: center;">Ispunjeno</p> Djelimično ispunjeno Nije ispunjeno	Eliminacioni
<p>Komentar</p> <p>Svake treće godine vrši se eksterna samoevaluacija Univerziteta Crne Gore. (IEP). Program Institucionalne Evaluacije (IEP) predstavlja nezavisnu službu Evropske Asocijacije Univerziteta (EUA), koja sprovodi evaluaciju sa ciljem pružanja podrške instituciji u domenu kontinuiranog razvoja strateškog upravljanja i interne kulture kvaliteta. U okviru toga procesa sudjeluju i organizacione jedinice pa tako i Fakultet likovnih umjetnosti.</p>		
<p>Preporuke u vezi unapređenja standarda</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S10 kriterijum j, k: Preporučuje se snažnije uključiti kako studente tako i vanjske aktere u sve aktivnosti iz oblasti obezbeđenja kvaliteta te konstantno podizati svijest o važnosti sistema kvalitete na svim razinama, a osobito u evaluaciji studijskih programa. 		

REAKREDITACIONI STAV I PREDLOG

Komisija predlaže Agenciji reakreditacioni stav:

1. Pihvatanje zahtjeva za reakreditaciju za period _____ 5 godina _____

Obrazloženje:

Fakultet likovnih umjetnosti je visokoškolska institucija koja je nedavno napokon dobila primjerene prostorne kapacitete i to se odmah odrazilo i na kvalitetu nastave. Kad se tome pribroji visoka motiviranost studenata i ne manja angažiranost nastavnika i pomoćnog osoblja dobija se izvrsno nastavno okruženje za ispunjavanje postavljenih programskih ciljeva i ishoda učenja. U tome ih donekle ograničava nemogućnost zapošljavanja i pomlađivanja nastavnog i pomoćnog kadra, a što onda posljedično utječe na preopterećenost u nastavi. To je aktutni problem svih umjetničkih akademija Univerziteta Crne Gore pa tako i Fakulteta likovnih umjetnosti što bi u buduće, a u cilju obezbeđenja i unaprjeđenja kvaliteta nastave, valjalo što prije rješiti. U posljednje vrijeme primjetna je snažna međunarodna mobilnost kako studenata tako i nastavog i administrativnog osoblja. Ipak postoji još veliki prostor za napredak stoga komisija daje sljedeće preporuke za poboljšanje pojedinih sandarda kvalitete prema kriterijumima kako slijedi:

1. **S1, kriterijum c:** Fakultet likovnih umjetnosti svoj sustav obezbeđenja kvaliteta, a sukladno propisima, naslanja na sistem kvaliteta UCG-a, ali se preporučuje snažnije uključiti sve formalne i neformalne aktivnosti, poraditi na podizanju svijesti o važnosti sistema kvalitete koji ne smije biti tek formalizirani oblik djelovanja nego sastavni dio akademske svakodnevnice. To se naročito odnosi na studente čija nezainteresiranost ne može biti alibi za njihovo neuključivanje u sve aktivnosti sistema obezbjeđenje kvaliteta.
2. **S1, kriterijum f:** Neformalne i formalne oblike saradnje sa Narodnim muzejem Crne Gore, Ministarstvom nadležnim za poslove kulture i Upravom za zaštitu kulturnih dobara te Srednjom likovnom školom "Petar Lubarda" potrebno je podići na viši nivo i snažnije ih uključiti u procese obezbjeđenja kvalitete pogotovu u analizi, kreiranju i unaprjeđenju studijskih programa te proširiti takvu suradnju i na ostale kompaktilne spoljne aktere poput Crnogorske galerije umjetnosti i slične.
3. **S2, kriterijum f:** Opterećenje studenata kroz predmete jeste utvrđeno brojem bodova, ali zbog prirode pojedinačnih predmeta postoji potreba jasnije podele kroz časove predavanja i vežbi kao i realnog radnog opterećenja u odnosu na bodove.
4. **S3, kriterijum c:** Potrebno je da se studenti motivišu i ohrabre kako bi redovno ispunjavali studentsku anketu, pogotovo zato što postoji i online sistem sprovođenja ankete kojom se značajno ubrzava proces anketiranja studenata. Takođe, ne bi bilo loše da se, zbog malog uzorka, anketa provodi svake godine, ali da se njeni rezultati dostavljaju nakon tri godine, kako bi se oformio veći uzorak studenata i kako bi se obezbedila anonimnost studenata koji ocenjuju.
5. **S3, kriterijum j:** Potrebno je regulisati način ispitivanja studenata prilikom ispita kako bi bio u skladu sa Statutom UCG i Pravilnikom o studiranju.
6. **S3, kriterijum l:** Ista poboljšanja koja su potrebna u vezi su sa kriterijumom j, i doslednim sprovođenjem ispitnog procesa u skladu sa Statutom UCG i Pravilnikom o studiranju.
7. **S4, kriterijum a:** Preporučuje se sa strane FLU i ostalih umjetničkih fakulteta zagovarati izmjene zakonskih okvira koji obavezujuće uređuju procese upisivanja, te time uskraćuju autonomiju visokih škola u određivanju specifičnih kriterijuma upisa, te time dugoročno diskriminišu dio kandidata. Priroda studija umjetnosti (ali i drugih npr. regulisanih kvalifikacija) zahtijeva posebne provjere ulaznih predispozicija kandidata. Dugi niz godina se vrednovanje kandidata vrši paušalno, pukom statističkom procjenom uspjeha iz srednjeg obrazovanja, a tzv. «dopunskom» ispitu (zapravo ključnom na umjetničkim predmetima) pripada manje od trećine maksimalnog broja bodova – u takvim formalističkim okolnostim jmože da bude diskriminisan

veliki broj talentovanih kandidata, koji ostaju ispod crte, što Akademiju lišava kvalitetnog studenta.

8. **S4, kriterijum b:** Preporučuje se dopuna u sistematizaciji radnih mjesta kojom bi se omogućilo zapošljenje kvalifikovane osobe u polju IT koja bi unaprijedila tehničko održavanje i upotrebu CIS-a.
9. **S4, kriterijum c i d:** Iako su formalno-zakonski okviri priznavanja kvalifikacija/prethodnog (dijela) obrazovanja, te apsolviranog kurikuluma tokom studijskog boravka (mobilnosti) sasvim uređene, potrebno je da se institucionalna praksa uredi internom legislativom, kojom će se detaljnije urediti nadležnosti i kontrola/nadzor.
10. **S4, kriterijum e:** Praksa navođenja kvalifikacija nivoa Bachelor i Master je uopšteno veoma neujednačena, na svim nivoima – od pojedinačnih visokih školstava, preko država pa do Evropskog prostora visokog obrazovanja. Navedene skraćenice BA/MA trebalo bi da kao takve vrše distinktivnu ulogu, makar između najširih polja (nauka/umjetnost). Međutim one ne upućuju da je njen nosilac umjetnik, a još manje umjetnik u polju muzičkih umjetnosti. Stoga se preporučuje MA da autonomno formuliše specifičnije skraćenice, koje će bolje vršiti distinktivnu ulogu.
11. **S5, kriterijum g:** Potrebno je formalizovanje podrške razvoju nastavnog osoblja adekvatnom formom (pravilnikom, garantovanim udjelom u godišnjem budžetu izdvojenim za kadrovska usavršavanja i sl.)
12. **S5, kriterijum h:** Preporučuje se unapređenje Pravilnika ukidanjem vertikalne hijerarhije u dodjeljivanju kapaciteta Centra (shodno akademskom zvanju), kao i određivanjem kadrovskih i finansijskih kapaciteta. Na taj način će Centar postati pravičnije mjesto za cjelokupan istraživački kadar. Precizna sistematizacija radnih mjesta u Centru i godišnji budžet (koji su neophodni za upravljanje kapacitetima datog obima) će unaprijediti istraživačke procese.
13. **S6, kriterijum a:** Preporučuje se da se uradi reparacija zgrade koja kondenzuje vlagu, kako ne bi došlo do daljih oštećenja ne samo zgrade, već i materijala i sprava za rad i sprovođenje nastave.
14. **S7, kriterijum m:** U skladu sa članom 41 Zakona o visokom obrazovanju rezultate ankete je neophodno objaviti na web stranici ustanove.
15. **S7, kriterijum f:** Imajući na umu značaj informacija o karijernim putanjama svršenih studenata iz više različitih aspekata, neophodno je da Fakultet kreira sopstveni Alumni klub i da redovno ažurira podatke o svršenim studentima, kao i da, u okviru pomenutog Kluba, organizuje određene događaje i aktivnosti koji će biti mjesto susreta svršenih, sadašnjih i budućih studenata FLU (okrugli stolovi, predavanja, radionice, druženja itd).
16. **S8, kriterijum d:** Komisija ohrabruje FLU da nastavi sa uspostavljenom praksom informisanja javnosti kroz različite kanale informisanja- web sajt, društvene mreže, medije, promotivne materijale.
17. **S9, kriterijum g:** U kreiranje i revidiranje programa je neophodno uključiti i poslodavce kako bi planovi i program bili u skladu sa potrebama savremenog tržišta rada.
18. **S9, kriterijum i:** Revidirane specifikacije programa je neophodno objavljivati i učiniti dostupnim javnosti.
19. **S10 kriterijum j, k:** Preporučuje se snažnije uključiti kako studente tako i vanjske aktere u sve aktivnosti iz oblasti obezbeđenja kvaliteta te konstantno podizati svijest o važnosti sistema kvalitete na svim razinama, a osobito u evaluaciji studijskih programa.

2. Odbijanje zahtjeva za reakreditaciju.

Obrazloženje:

Komisija predlaže Agenciji naknadnu kontrolu (follow-up) u naznačenom roku:

Datum 10.06.2022.

KOMISIJA

Predsjednik: prof.dr Branko Matulić

Član: prof. mr Nikola Latković

Član: prof.dr Vesna Mićović

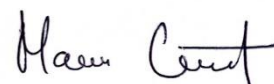

Član: prof.dr Maja Đurić

Član: mr Maša Spaić
